

Februari nieuwsbrief

Beste leensters, leners en andere belangstellenden,

Zoals vaker verschenen in december minder nieuwe boeken dan anders, in januari echter is de rust bij de uitgevers weer voorbij. Er zijn een flink aantal nieuwe boektitels, deels ook in samenhang de **Poëzieweek**, die afgelopen donderdag met de *Gedichtendag* begon en nog duurt t/m 3 februari. Voor zo ver mogelijk organiseren literaire organisaties, dichters, bibliotheken en boekhandels 'poëtische' activiteiten. Het thema dit jaar is *Samen*, en de de titel van het Poëziegeschenk 2021 is *SAMEN AL T'HOPE*. Het is geschreven door de Vlaamse dichteres **Maud Vanhauwaert** en de Nederlandse dichter Rodaan Al Galidi. Een paar gedichten uit de bundel zijn te beluisteren

via <https://www.luisterpuntbibliotheek.be/nl/poeziegeschenk2021>.

Maud Vanhauwaert heeft een eigen website met allerlei informatie over en gedichten van haar (<https://www.maudvanhauwaert.be/>)

Meer info over de poëzieweek: <https://www.poezieweek.com/>

Nog meer poëzienieuws: **Lieve Marsman** is sinds 21 januari **Dichter des Vaderlands**. Zij zal de komende 2 jaar deze erefunctie bekleden. Afgelopen jaren zijn de respectievelijke 'dichters' zich steeds meer gaan mengen in het maatschappelijk debat, of stonden zij stil bij belangrijke of opmerkelijke gebeurtenissen in ons land en de wereld. Tijdens de feestelijke inauguratie is haar nieuwe bundel **In mijn mand** gepresenteerd, "met poëzie die bewijst dat Marsman de juiste dichter op de juiste plek is", aldus Trouw. Ze schrijft gedichten over "de waarde van het leven en de plek van de dood in een mensenleven". Haar engagement wordt mede gekleurd door haar ziekte van de afgelopen jaren. Over het ziekteproces, de operatie en de eerste periode daarna schreef ze *De volgende scan duurt vijf minuten*, essay, pamflet en poëzie ineen. Eerder verschenen dichtbundels van haar zijn *Wat ik mijzelf graag voorhoud* (2010) en *De eerste letter* (2014).

Over poëzie en maatschappelijk engagement gesproken: de 22-jarige **Amanda Gorman** stal de show bij de inauguratie van president Biden. **Amanda Gorman** is een zwarte vrouw uit Los Angeles. Ze droeg het gedicht *The Hill We Climb* voor, dat ze gedeeltelijk schreef toen ze op televisie zag dat het Capitool werd bestormd. Op dezelfde trappen sprak ze over de toekomst van de Amerikanen, die ondanks de verdeeldheid samen een toekomst moeten vormen. Op 19-jarige leeftijd werd ze de eerste nationale jeugddichter van de Verenigde Staten. Ze is dus geen onbekende naam in het land, zo is Oprah Winfrey een liefhebber van haar werk. In 2020 studeerde ze af aan Harvard University als sociologe.

Onlangs uitgebrachte titels

- **De Stem**, een spannende nieuwe roman van **Jessica Durlacher**, speelt zich af tegen de achtergrond van de grote gebeurtenissen die dit millennium inluiden. Het Joodse stel Zelda en Bor trouwt op 11 september bovenop een wolkenkrabber, vlak voor het eerste vliegtuig op 100 meter afstand de Twin Towers invliegt. Een vrome Somalische asielzoekster komt als oppas bij het gezin in dienst, en ontpopt zich tot hun verbazing als een fenomenale zangeres. Haar naam is Amal. Ze is zo goed dat Zelda en Bor haar opgeven voor de populaire talentenshow *De Stem*. Tijdens haar spectaculaire eerste optreden verrast Amal het miljoenenpubliek met een dramatisch gebaar dat tot een vloedgolf van bedreigingen leidt. Het gezin voelt zich geroepen haar te beschermen en wordt zo meegesleurd in conflicten die hun veilige wereld zullen veranderen.

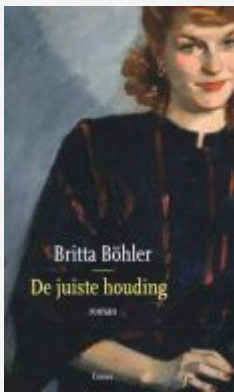

- **Wij zijn de wolven**, de 3e roman van de Engels-Australische schrijfster *Evie Wyld*, gaat over geweld tegen vrouwen. Drie verhalen over vrouwen, wier levens ingrijpend worden bepaald door mannen, zijn met elkaar vervlochten en spelen zich af tegen de achtergrond van de rotsen in Schotland. Aan het begin van de 18e eeuw vlucht Sarah weg wanneer ze ervan wordt beschuldigd een heks te zijn. In de nasleep van de Tweede Wereldoorlog moet Ruth wennen aan een nieuw huis, een nieuwe omgeving en een nieuwe echtgenoot. Zestig jaar later staat dat huis leeg. Vivian, rouwend om haar pasgestorven vader, zoekt haar weg in de eigendommen van Ruth en ontdekt haar eigen plaats in de familiegeschiedenis. Tussen hun verhalen door klinken andere stemmen.

- Nog een boek over geweld mbt vrouwen, **Valentijn** van *Elizabeth Wetmore*. Het speelt zich af in februari 1976 in Odessa (Texas), waar in de vroege uren na Valentijnsdag de 14-jarige Gloria Ramírez gehavend en

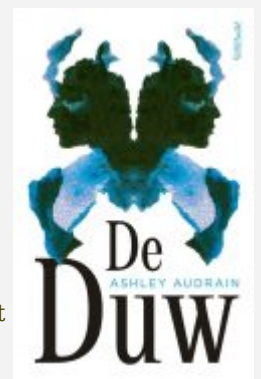
gebroken verschijnt op de ranch van Mary Rose Whitehead. Het meisje is aangevallen in een aangrenzend olieveld; de brute daad zet de gespannen raciale en sociale verhoudingen in Odessa op scherp. Hoewel de zaak dankzij de inspanningen van Mary Rose uiteindelijk in de rechtszaal belandt, is gerechtigheid ver te zoeken - en mededogen al helemaal. Tegen de achtergrond van de opbloeiende, door mannen gedomineerde oliehandel van West Texas onderzoekt *Valentijn* vanuit afwisselende vrouwelijke perspectieven de nasleep van geweld in een gepolariseerd dorp. Als we ons lot zelf in de hand hebben, wie willen we dan zijn?

- De Duitse *Britta Böhler* is oud-(strafrecht)advocate (o.a. van Ayaan Hirsi Ali en Volkert van der Graaf) en inmiddels hoogleraar advocaat & ethiek in Maastricht. Ze woont al 30 jaar in Nederland. Haar fascinatie voor het grijze gebied tussen goed en kwaad en de scheidslijn tussen nep en echt is zijn nu ook weer achtergrond in haar nieuwe (de 3e) roman, **De juiste houding**, die gaat over een man die voorheen zijn carrière als advocaat wijdde aan het opsporen en terugvorderen van gestolen kunstwerken. Maar het was meer dan een baan. Vluchtend voor de nazi's moest zijn familie haar eigen kunstcollectie achterlaten om die vervolgens nooit meer terug te vinden. Nu wordt hij geconfronteerd met een kunstverzamelaar (de nieuwe partner van zijn ex) die zijn hulp inroept voor een deal met een Berlijns museum.

- "De vrouwen uit deze familie... we zijn anders" staat op de omslag van de debuutroman (met thriller-elementen?) van de Canadese *Ashley Audrain*. In **De**

duw wil een jonge moeder niet dat de geschiedenis zich herhaalt. Ze zal haar eerste kind alle liefde geven die ze verdient. Alle liefde die haar eigen moeder haar niet gaf. Maar Violet is veeleisend en onrustig. Ze lacht nooit. Al snel gelooft Blythe dat ze niets goeds kan doen - dat er zelfs iets heel erg mis is, met haar dochter, of met haarzelf. Haar man zegt dat ze het zich verbeeldt. Maar Violet gedraagt zich bij hem anders. Blythe wil een goede moeder zijn. Maar wat als dat niet genoeg is? Wat we zijn verschuldigd aan onze kinderen, en hoe het voelt als je als vrouw niet wordt geloofd.

- Nog een roman over een problematische moeder-dochterrelatie, **Verbrande suiker** van *Avni Doshi*. Na een wild en losbandig leven waarin moeder Tara haar dochter Antara min of meer aan haar lot overliet, begint Tara te dementeren. De Indiaas-Amerikaanse schrijfster probeert de complexe vraag te beantwoorden: hoe zorg je voor je moeder als zij nooit voor jou heeft gezorgd? Verschillen ze wel zoveel van elkaar?

- *Roos Vlogman* (1992) schreef eerder al gedichten en verhalen, **Raaf** is haar debuutroman over een (dit keer) moeder-zoonrelatie. Die relatie is grenzeloos, waarbij het leven van de jonge Raaf bestuurd wordt door zijn moeder. Wat houdt hem bij zijn moeder? En kun je werkelijk loskomen van waar je

vandaan komt?

- **De beschermheilige van zwangere meisjes** van de Duits-Amerikaanse schrijfster *Ursula Hegi* is een historische roman over drie moeders aan de Duitse Noordzeekust. In de zomer van 1878 strijkt Circus Ludwig neer op het Duitse eiland Nordstrand. De zwangere meisjes van het Sint-Margaretha's Tehuis Voor Ongehuwde Moeders haasten zich samen met de nonnen die voor hen zorgen naar de voorstelling. Maar dan eist een vloedgolf vanuit de Noordzee drie kleine kinderen op. Er waren die dag drie moeders op het strand: Lotte, die haar kinderen verliest; Sabine, naaister bij het circus, die samen met haar geestelijk gehandicapte dochter de tragedie ziet gebeuren; en Tilli, zelf nog een kind, die later die dag in het tehuis haar baby ter wereld brengt. De drie vrouwen gaan veel voor elkaar betekenen.

- In 1933 schreef *Annemarie Schwarzenbach* de nu voor het eerst vertaalde **Lyrische novelle**. Het verhaal over de relatie van een verlegen rechtenstudent, die er van droomt om diplomaat te worden, met een charismatische actrice, spiegelt het turbulente leven van de openlijk lesbische, drugsverslaafde en antifascistische schrijfster. Na het verschijnen van de novelle vertelde de Zwitserse schrijfster, journaliste en fotografe dat "de held in het verhaal geen held, geen jongeman, maar een meisje is". Postuum kreeg ze een cultstatus.

- **Verwachting** van *Anna Hope* gaat over je weg vinden in het leven: als moeder, als dochter, als echtgenote en als goed mens. De Engelse schrijfster en actrice vertelt over drie jonge, ambitieuze en onafscheidelijke vriendinnen, die samen in een huis in Oost-Londen wonen. Hun dagen zijn gevuld met kunst en activisme en staan bol van liefde en uitgelatenheid. Tien jaar later is alles anders en worstelen ze alledrie met dezelfde vraag: wat is een zinvol leven, en hoe bereik je dat? In meerdere recensies lees ik dat de pr weinig *Verwachting* (I) oproept, maar dat dat misleidend is.

Poëzie

- **Rennen naar het einde van honger** is de titel van *Esther Jansma's* nieuwste bundel. Het is een zin in het tweede gedicht, *Waarom we hier zijn*. Als antwoord op die vraag klinkt er: "leven is kunnen bewegen, je bent geen ding". De rode draad in de bundel is verlangen, naar veiligheid, een thuis, herkenning, een toekomst. Ook bomen hebben een duidelijk plaats. Logisch, gezien haar beroepsmatige affiniteit met bomen (*Esther Jansma* is als jaarring-onderzoekster werkzaam voor de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed).

- *Fritzi Harmsen van Beek* was schrijfster, dichteres en tekenares, en liet een klein oeuvre na. Toch wordt ze nog altijd tot de grootste dichters van Nederland gerekend. Veel van haar collega's waren in de ban van haar talent. De geringe omvang van haar werk is omgekeerd evenredig aan de grote bewondering die het vrijwel unaniem ten deel viel en valt. Vanaf de jaren tachtig (20e eeuw) leefde ze teruggetrokken, schuw van te veel ongewenste aandacht. Ze stond niet toe dat de boeken of losse tijdschriftpublicaties bij haar leven werden herdrukt. Bij de overdracht van de nalatenschap aan het museum in Den Haag werd de bundel **In Goed en Kwaad**, haar *verzamelde literaire werk* in 2012 gepresenteerd. Nu is er een herdruk verschenen.

- Uitgeverij Cossee schrijft over de bundel **Voor permanente bewoning** van *Anna de Bruyckere*: "Het intrigerendste aan de gedichten van Anna de Bruyckere zijn de verrassende wendingen: regenen wordt een vorm van prevelen. Een warm bed ontpopt zich als plaats voor nietsontziende zelfreflectie. En uit het geel in een verder grijze polder wordt als een schuchter liefdesgedicht een warm blakend vest / precies jouw maat geweven. Met oog voor de kleine dingen beschrijft de dichteres dat wat ons levenslang bezighoudt. Dat is het betoverende in deze gedichten. Voor permanente bewoning is een opvallend debuut dat formuleert wat ons in onze alledaagse hectiek vaak ontglipt, omdat we het niet zien of er nog geen woorden voor hadden.

Verhalen

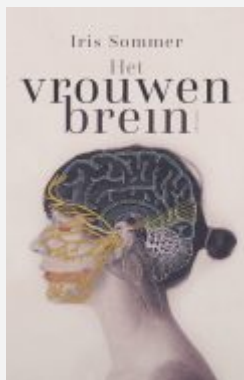
- **Treinen en kamers**, de nieuwe verhalenbundel van *Annelies Verbeke*, is een 'persoonlijke hommage' aan vierduizend jaar wereldliteratuur.. Geïnspireerd door bekende en minder bekende klassieke meesterwerken van vóór 1900 schreef de Vlaamse schrijfster vijftien verhalen, die in hun vormexperiment essay, theatertekst, droom of meditatie vermengen. Het gaat om westerse hoogtepunten als *de 45 liederen van Hadewijch*, de eerste dichteres in de Nederlandse taal. Ze schreef mystieke poëzie. Om *Mauprat van George Sand*, maar bijvoorbeeld ook *Het hoofdkussenboek* van de Japanse hofdame *Sei Shōnagon* en *De verheerlijking van Inanna*, dat de Soemerische hogepriesteres en oudst bekende dichteres *Enheduanna* al rond 2260 vóór Christus schreef.

- **De moord op Margaret Thatcher** is de heruitgave van een verhalenbundel van *Hilary Mantel* uit 2015. In twaalf verhalen wendt ze haar talent als scherp observator aan om de verborgen gebreken en duistere kanten van de menselijke ziel aan het licht te brengen. Ze ontmaskert de afgronden waarover het leven ligt als een dun tapijtje.

Het titelverhaal, waarin op indringende, treffende wijze de geschiedenis uit zijn baan wordt getikt, veroorzaakte een ware rel in Engeland. In deze nieuwe uitgave is ook het verhaal *Nadine met veertig* opgenomen, dat nog niet eerder in het Nederlands vertaald was.

Non-fictie

- *Iris Sommer* is hoogleraar psychiatrie in Groningen. In **Het vrouwen brein** schetst ze een zo volledig mogelijk beeld van hoe en waarom de hersenen van vrouwen en mannen verschillen. Het brein van vrouwen is fors kleiner en hun hersenschors telt liefst zeventien procent minder zenuwcellen. Toch doet hun denkvermogen niet onder voor dat van mannen. Hoe compenseren zij dat? Ook de persoonlijkheid en interesse is (gemiddeld) anders. Vrouwen hebben een ander stresssysteem, andere hormonen en een ander immuunsysteem. Hoe worden die verschillen tussen de seksen veroorzaakt, en wat betekenen ze? Wat gebeurt er wanneer iemand van geslacht verandert? Hoe gaat de maatschappij om met meisjes en jongens, vrouwen en mannen, en wat zou er beter kunnen? *Iris Sommer* wil laten zien wat de samenhang is tussen het neurobiologische en het sociaal-maatschappelijke, en wijst de weg naar een gelijkwaardiger toekomst

- In **The Power Notebooks** weeft *Katie Roiphe* haar vaak beladen persoonlijke ervaringen van een echtscheiding, alleenstaand moederschap en relaties, met inzichten in de levens en liefdes van beroemde schrijfsters zoals *Sylvia Plath* en *Simone de Beauvoir*, verteld als een reeks dagboekantekeningen. Ze ontleedt de manier waarop zij en andere sterke vrouwen keer op keer hun eigen stem hebben onderdrukt, en ze onderzoekt de lastige en ongemakkelijke vraag waarom. Daarmee duikt ze in de grotendeels onuitgesproken tegenstellingen van de hedendaagse vrouwelijkheid, waar weinigen zich wagen.

- In **Afstandsmoeders** vertelt journaliste *Christel Don Lang* verzwegen verhalen rondom afstand en adoptie. Afstandsmoeders werden vernederd en weggestopt, ze kregen hun kind vaak niet te zien na de bevalling en werden geïnstrueerd om er nooit meer over te spreken; tussen 1956 en 1984 stonden vele duizenden vrouwen hun kind af ter adoptie. Na tientallen jaren hebben deze vrouwen besloten erover te vertellen. Over hun jeugd, over de periode van hun zwangerschap en bevalling, maar ze beschrijven bovenal hoe de beslissing om, onder dwang, afstand te nemen van hun kind tot op de dag van vandaag hun leven beïnvloedt. Een verontrustend en vergeten hoofdstuk uit de Nederlandse geschiedenis.

- **Tot op de dag** is het levensverhaal van *Mardjan Seighali*, die op haar 26e met haar 2 kinderen vanuit Iran naar Nederland vluchtte. Onder Ayatollah Khomeiny zat ze vanwege haar politieke activiteiten in de gevangenis, en werd er gemarteld. Vanaf haar aankomst in Nederland heeft ze alles op alles te gezet om haar leven zin en betekenis te geven. Ze is gaan studeren, werkte bij jeugdzorg, in de reclassering en bij Erfgoed Nederland. Sinds vorig jaar is ze voorzitter van het Humanistisch verbond, en al eerder directeur-bestuurder van de Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF, de organisatie die haar ook steunde toen ze zelf studeerde.

- *Esther Shaya* en *Frank Hemminga* schreven een biografie over een vrouw die in de Tweede Wereldoorlog honderden Joodse kinderen redde, **Wacht maar. Het veelbewogen leven van Henriëtte Pimentel**. Haar werkende leven stond in het

teken van kindercare en in haar vrije tijd was ze maatschappelijk en politiek betrokken bij de vrouwenbeweging. Ze werd in 1926 directrice van de Vereeniging Zuigelingen-Inrichting en Kinderhuis in Amsterdam, in de volksmond 'de crèche' genoemd. In datzelfde jaar begon een interne opleiding voor kinderverzorgsters die internationale faam zou verwerven. Toen ze bijna met pensioen mocht gaan, brak de Tweede Wereldoorlog uit. Met dezelfde overgave waarmee ze haar hele leven voor kinderen had gezorgd, werd ze een van de sleutelfiguren in het heldhaftige plan waarmee zo'n zeshonderd joodse kinderen uit de crèche gered konden worden. Onlangs verscheen van Ellen van Rijn een historische roman over *De Creche*.

- **Niemand van ons zal terugkeren** gaat over *Charlotte Delbo*, die in 1942 in Parijs werd gearresteerd en gevangengezet omdat ze voor het Franse verzet werkte. In 1943 werd ze samen met 230 Franse gevangenen, van wie er slechts negenveertig zouden overleven, gedeporteerd naar het concentratiekamp Auschwitz-Birkenau. *Charlotte Delbo* reconstrueert haar herinneringen in korte, poëtische scènes. Ze spreekt met de stem van alle vrouwelijke gevangenen die, hoewel hun identiteit hun was ontnomen, elkaar wisten te steunen. Ze heeft woorden kunnen geven aan het onuitsprekelijke en schoonheid beschreven te midden van de ellende.

- In **Geen zee te hoog** vertelt *Els Visser* hoe het was om een schipbreuk te lijden én te overleven, in 2014, in Indonesië. De ramp deed haar beseffen wat het belang van mentale weerbaarheid is. Ze ontdekte op zee een kracht in zichzelf, die haar in haar verdere leven heeft geholpen om haar doelen

te bereiken en haar grenzen te verleggen. Ze werd basisarts en besloot om professioneel triatleet te worden.

- Tot slot een vrolijke noot voor de liefhebber, gelijk als opmaat naar het volgende onderwerp, de 'Activiteiten'. In **De kracht van breien** onderzoekt de Italiaanse econome en terrorisme-expert *Loretta Napoleoni* de kracht achter het oeroude ambacht breien. Ze laat zien hoe de breikunst de mens helpt overleven, hoe vrouwen er geschiedenis mee schreven en elkaar daarbij van generatie op generatie kennis en levenslessen doorgaven. Met het breien als leidraad verbindt zij sociale, economische en politieke veranderingen in het oude Egypte en Peru met het moderne Mongolië. Aan de hand van recente neurowetenschappelijke ontdekkingen belicht ze daarnaast de effecten van breien op lichaam en geest. Breien is troostrijk en zorgt voor rust in je hoofd. Waarvan akte!

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten:

Ook deze maand een paar digitale (deels wellicht 'levende') 'activiteiten'.

Atria, Kennisinstituut voor Emancipatie en Vrouwengeschiedenis biedt er een aantal:

- Op 3 februari start **De Naaikrans**, een studiebijeenkomst, een spa-ervaring en een naaikransje ineen. Al studierend en handwerkend worden mogelijke alternatieven voor onze verstoorde verhouding tot zorg, onderhoud en reparatie verkend én in de praktijk gebracht. *De Naaikrans* heeft 5 afleveringen die gaan over handwerken en feminisme (3 februari), handwerken in tijden van crisis (24 februari), intercultureel handwerken (17 maart), handwerken, mythologie en spiritualiteit (7 april) en handwerken en kunst (28 april).

Meer

info: <https://atria.nl/nieuws-publicaties/feminisme/feminisme-21ste-eeuw/de-naaikrans-met-de-feministische-handwerk-partij/>

- Op 2 en 9 februari is er een tweedelig symposium over emancipatie, identiteit en geloof, **Vrouwen en religie in de stad**. Het is een serie die gaat over welke manier geloof en zingeving een rol speelt in het dagelijks leven van Amsterdamse vrouwen, en hoe dit alles hun plek in de samenleving beïnvloedt. Deze eerste aflevering gaat over individuele beleving. Wat betekent het om vrouw en religieus te zijn binnen een stad die steeds verder seculariseert? Wat betekent religie voor vrouwen als het gaat om empowerment, zelfbeschikking en gelijkwaardigheid? In het tweede gesprek staat het culturele, maatschappelijke, politieke en sociale belang van (religieuze) gemeenschappen in Amsterdam centraal. Wat betekent het voor Amsterdamse vrouwen om bij een gemeenschap te horen, of juist niet? Hoe komen levensovertuiging, gender en lidmaatschap van een gemeenschap samen in individuen?

Meer info: <https://dezwijger.nl/programma/vrouwen-en-religie-1> en <https://atria.nl/agenda/vrouwen-en-religie-in-de-stad-2/>

- Op 12 februari is er een **WikiVrijdag Online Meet-up**. Omdat bij elkaar komen voorlopig nog niet mogelijk is, organiseren Atria, IHLIA en Wikimedia Nederland gezamenlijke online WikiVrijdagen. Het doel: deelnemers in staat stellen om zelf meer gendergerelateerde en/of lhbtq-onderwerpen te beschrijven op Wikipedia. De data voor de WikiVrijdagen tot en met april zijn gepland en hebben telkens een centraal thema. Voor 'beginners' en 'gevorderden'.

Meer info: <https://atria.nl/agenda/wikivrijdag-online-meet-up-5/>

Bibliotheeknieuws:

- Deze maand zal de bibliotheek op de aangegeven tijden open zijn voor het ophalen en terugbrengen van boeken. Uitzoeken van boeken kan via de catalogus of bijv. via de recensielijst. Als je je leenwensen via info@vrouwenbibliotheek.nl laat weten, dan worden de boeken voor je klaar gelegd. Laat ook weten als je behoefte hebt aan suggesties e.d. Mocht er komende weken hier iets in veranderen, zullen we dat via de website laten weten.
- De poëziegroep en de leesgroep zorgen nog steeds voor aangepaste bijeenkomsten.
- Na een vacature-advertentie bij Vrijwilligerscentrale Utrecht voor hulp bij het catalogiseren van de collectie regende het aanmeldingen. En het ziet er naar uit dat we heel goede en adequate hulp erbij gaan krijgen. Fijn!

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Het Vrouwenbrein van Iris Sommer, *Man en macht* van Kate Manne, *De jaren* van Annie Ernaux, *De spiegel en het licht* van Hilary Mantel

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2021/01/06/levenslicht-door-silvia-avallone/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2021/01/11/wolf-samengesteld-door-maartje-laterveer/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2021/01/13/rodham-door-curtis-sittenfeld/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2021/01/16/wolf-hall-door-hilary-mantel/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2021/01/20/ons-leven-in-de-bossen-door-marie-darrieussecq/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2021/01/25/het-boek-henry-door-hilary-mantel/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2021/01/28/de-onafscheidelijken-door-simone-de-beauvoir/>

De leenbijdrage voor 2021 is opnieuw vastgesteld op € 26,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn.

Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van *Stichting Es Scent* ovv naam en '**leenbijdrage 2021**'. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek, met een startbedrag van € 5,- per kalenderjaar.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden en veel recensies, de nieuwsbrief is ook te

Oktober (openings)nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

Komende week opent in Den Haag, in het Letterkundig Museum en in de hal van de Koninklijke Bibliotheek, een opmerkelijke dubbeltentoonstelling, **Omdat ik iets te zeggen had**. Het is een tentoonstelling over 19e eeuwse Nederlandse schrijfsters. In hun tijd waren ze beroemd, maar nu zijn ze grotendeels vergeten. En dat terwijl het bijzondere vrouwen waren en het een grote groep was die actief meedeed in de literatuur. Vaak waren ze niet alleen schrijfster, maar ook journaliste en recensente. Ze waren niet bang om duidelijk te laten horen wat ze van zaken en gebeurtenissen vonden, in Nederland en internationaal. Vrouwenkwesties kregen veel aandacht.

De titel van de tentoonstelling is ontleend aan de memoires *Herinneringen* van de Haarlemse schrijfster Amy de Leeuw. Zij is ook een van de 19 schrijfsters die centraal staan. Aan de hand van brieven, handschriften, afbeeldingen en voorwerpen uit het rijke archief van het Letterkundig Museum en de collecties van de Koninklijke Bibliotheek laat de tentoonstelling zien hoe interessant en vaak wars van conventies deze schrijfsters waren. En hoe verrassend hun werk nog altijd is. Leuk om te zien is het dat het onderwerp verschillende Nederlandse culturele instellingen heeft samengebracht. De organisatie is in handen van het Huygens ING (Instituut voor Nederlandse Geschiedenis), in samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek en het Damesleesmuseum, allemaal in Den Haag, in het kader van het Europese Heraproject. Onder laatst genoemde valt ook de workshop die op 29 en 30 september georganiseerd wordt rondom deze vrouwelijke schrijvers en hun collega's. Daarnaast zal de tentoonstelling doorreizen naar Atria kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis (Amsterdam) en het Noord Hollands archief (Haarlem), telkens een beetje anders vormgegeven aan de hand van het aandachtsgebied van het betreffende instituut.

Meer info: <http://www.letterkundigmuseum.nl/actueel/omdat-ik-iets-te-zeggen-had>

<https://www.huygens.knaw.nl/welk-een-genot-te-denken-dat-een-vrouw-een-hedendaagsche-vrouw-zulke-boeken-schrijven-kan/>

en op onze eigen

website: <http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/09/10/omdat-ik-iets-te-zeggen-had-nederlandse-schrijfsters-uit-de-19e-eeuw/>
over de workshop:

(zie <https://www.huygens.knaw.nl/workshop-womens-history-research-dissemination-and-the-role-of-the-digital-2/>)

 En als je dan toch in het Letterkundig Museum bent, er is ook een kleine tentoonstelling over **Fritzi ten Harmsen van der Beek** n.a.v. het verschijnen van **Stoeten ritseldingen**. In dit schrijversprentenboek wordt uitgebreid aandacht besteed aan haar beeldende werk. Maar F Harmsen van Beek (zoals ze zichzelf noemde) is vooral bekend als dichteres. Ondanks haar bescheiden oeuvre wordt ze regelmatig genoemd bij de beste dichters van begin 20e eeuw. Haar verzamelde literaire werk *In goed en kwaad* is in 2012 uitgebracht. Omdat ze als dochter van twee bekende illustratoren eigenlijk meer beeldend dan schrijvend kunstenaar was hebben Maaïke Meijer en Joost Kircz allerlei unieke documenten, foto's en ander archiefmateriaal verzameld om de beeldende talenten van de veelzijdige en eigenzinnige kunstenaar te laten zien, die nu deels te zien zijn in het museum. Want veelzijdig, eigenzinnig en kleurrijk was ze. Dit werd ook duidelijk in de tijd dat ze op landgoed *Jagtlust* woonde. Ze kraakte het in 1954, waarna het uitgroeide tot een kunstenaarskolonie. Over het leven op *Jagtlust* heeft Annejet van der Zijl een geruchtmakende reconstructie gepubliceerd in haar boek met de gelijknamige titel.

Meer info: <http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/09/16/fritzi-harmsen-van-beek-in-letterkundig-museum/>

De 19e eeuw staat in de belangstelling de laatste tijd, zo blijkt. Op mijn zoektocht naar informatie over 19e eeuwse schrijfsters kwam ik een aflevering tegen van *De IJzeren Eeuw*, een geschiedenisserie die dit voorjaar op NPO 2 werd uitgezonden en waarin elke aflevering een historisch figuur uit de roerige en moderne 19e eeuw centraal staat. Een van de afleveringen gaat over **Betsy Perk (1833-1906)**, een tegenwoordig vrijwel vergeten schrijfster die veel meer deed dan

schrijven alleen. Ze heeft de eerste vrouwentijdschriften opgericht en de Algemeene Nederlandsche Vrouwenvereniging 'Arbeid Adelt'. Ze ging met voordrachtkunstenares Mina Kruseman het land door en gaf lezingen. Later in haar leven schreef ze vooral historische romans. In de aflevering over haar komt ook het Damesleesmuseum voorbij.

Link naar de aflevering: <http://www.npogeschiedenis.nl/ijzereneeuw/afleveringen/vrouwen-voorwaarts.html>

Meer info over Betsy Perk: <http://www.schift.nl/betsy-perk-oerfeminist-met-een-abonnement-op-miskening/>

Deze week is het **Nederlands filmfestival**, zoals elk jaar eind september/begin oktober, weer in Utrecht neergestreken. Een aantal films uitgelicht.

✘ - **Charlotte** is de verfilming van het leven van de joodse kunstenares Charlotte Salomon gedurende WO II. Ze groeide op in Berlijn en vertrok nadat haar vader was opgepakt in 1939 naar haar grootouders in Zuid-Frankrijk. Ze zorgt er voor haar grootouders en legt haar levensverhaal vast in gouaches en teksten om haar leven inhoud te geven.

- **Maar ik was een meisje** is een portret van Frieda Belinfante, de eerste vrouwelijke dirigent van het Radio Filharmonisch orkest en later in de VS. Geboren in een familie van musici werd ze een controversiële persoonlijkheid vanwege haar homoseksualiteit en haar sterke wil. Ze vluchtte vanwege verzetsactiviteiten tijdens WO II naar Zwitserland, en later emigreerde ze naar de VS. ✘

✘ - **Galina, portret van een diva** gaat over de beroemde Russische operaster Galina Visjnevskaja. De regisseur heeft haar gefilmd in haar enorme huis waar haar oude operakostuums staan uitgesteld en op 2 scholen die ze heeft opgericht. Haar levensverhaal omvat het beleg van Leningrad, verbannen worden uit de Sovjet Unie wegens steun aan de dissidente schrijver Solzjenitsyn, haar terugkeer in Moskou en vriendschappen met componisten en musici.

- **Vrouwen vertellen** is een 5-delige documentaireserie over 5 vrouwen die gemeen hebben dat ze allemaal in het verleden geconfronteerd zijn met 'de grote geschiedenis'. Het zijn sober gefilmde portretten van een Italiaanse vrouw, een missiezuster, een verzetsvrouw, een inwoonster van Putten en een Molukse vrouw. Ze blikken terug op hun verleden.

- **Mannen over vrouwen** is een portret van een aantal mannen die zich uitspreken over de vrouw in hun leven. Aan de hand van interviews wordt ingegaan op echtscheiding, vreemdgaan, het huwelijk en het ideaalbeeld van de vrouw.

- **Houdt God van vrouwen** portretteert een religieuze vrouw die zich met hart en ziel inzet voor een vrouwvriendelijke versie van haar orthodox protestantse geloof. Haar dilemma: haar geloof verlangt van haar van oudsher acceptatie en verbiedt verzet. Doodongelukkig met de situatie kan ze dat echter niet meer accepteren. ✘

- Verschillende documentaires, sommige al van een tijd geleden: **Iraq, vrouwen in beeld; Vrouwen in Turkije; Vrouwen van de revolutie; Overgang; Vrouwen van vandaag (1994).**

Onlangs uitgebrachte titels:

✘ - **Malva** is de eerste roman van dichteres *Hagar Peeters*. En Malva was ook de dochter van de Chileense dichter Pablo Neruda. Ze werd geboren met een waterhoofd en na 2 jaar wordt ze samen met haar moeder verstoten door haar vader. Ze sterft in Nederland in 1943 op 8-jarige leeftijd. Hagar Peeters laat het meisje na haar dood de pen oppakken die haar vader bij haar overlijden uit zijn hand liet glijden. Ze geeft haar daarmee een stem om een antwoord te zoeken op de vraag hoe het kan dat de onberispelijke held Neruda die opkwam voor de vergeten en de vertrapten zijn eigen dochter heeft verraden, het verhaal van een meisje dat er niet mocht zijn. De kritieken zijn erg lovend.

- **Connie Palmes** is in haar nieuwe roman **Jij zegt het** in de huid gekropen van Ted Hughes en laat hem terugkijken op zijn passievolle huwelijk met Sylvia Plath, de Amerikaanse dichteres die zelfmoord pleegde nadat hij haar had verlaten voor een andere vrouw. Zijn leven wordt vanaf dat moment door haar dood beheerst. Het boek is één lange monoloog, vol beeldende zinnen en mooie formuleringen, die passen bij de Engelse dichter, die inmiddels zelf al 17 jaar geleden is overleden. Het is ook een rijk gedetailleerd en aangrijpend verslag van het leven van beide dichters, hun liefde en de dood.

- In haar nieuwe roman **Het groene pad** beschrijft de Ierse *Anne Enright* het leven van een

✘ moeder en haar 4 volwassen kinderen en hun onderlinge relaties. Ze zijn allemaal, moeder voorop, weinig tevreden met hun leven, erg met zichzelf bezig en hebben weinig contact met elkaar. Als hun moeder aankondigt het ouderlijk huis te willen verkopen, besluiten de kinderen met Kerstmis naar huis te komen. Daar worden ze geconfronteerd met de beladen relatie met hun moeder en met elkaar, en met het gemis van hun overleden vader. Het is het meest indringende verhaal van Anne Enright tot nu toe, over de worsteling van een vrouw met het moederschap en de invloed daarvan op haar kinderen.

Een verhaal waar lang niet alles op zijn plaats valt en juist daarom interessant wordt.

- **De komst van de wolven** van Sarah Hall vertelt het verhaal van Rachel die in een afgelegen Amerikaans reservaat wolven bestudeert. Onverwacht blijkt de zelfstandige en onderkoelde jonge Engelse vrouw zwanger en krijgt ze een project in een Engels graafschap aangeboden: het introduceren van een wolvenpaar in omheind gebied. Ze is er sceptisch over maar reist toch naar het dorp van haar jeugd in Engeland terug. Daar blijkt dat niet iedereen blij is met de terugkomst van de wolven. Sara Hall koppelt de komst van de wolven en de zwangerschap van de wolvin aan die van Rachel, waardoor het bestaan van mens en dier in elkaar overvloeien. Seks, liefde en conflict staan centraal tegen de achtergrond van het ruige Engelse, bijna Schotse landschap.

✘- **Schimmenspel** van Marguerite Poland speelt in Zuid Afrika, eind 19e eeuw. Een Anglicaanse pastor arriveert met z'n gezin in een missiepost aan de Oostkaap. Het is een zachtaardige man vol twijfels over zijn roeping, en met een warm hart voor de lokale Xhosabevolking. Niet alleen in zijn persoonlijk leven gebeurt er van alles (hij is er natuurlijk om het evangelie te verspreiden en een stukje Europese beschaving te brengen), ook in het land is er in die tijd van alles gaande. Het verhaal van *Schimmenspel* is geïnspireerd door de familiegeschiedenis van de Engels-Zuid Afrikaanse schrijfster, meer specifiek de mémoires van haar grootmoeder en de brieven die háár vader geschreven had, waarin hij dezelfde gebeurtenissen beschrijft. De 'schimmen' zijn een verwijzing naar het vooroudergeloof van de Xhosa. Mooi artikel over het

boek: <http://www.hebban.nl/artikelen/marguerite-poland-baseerde-nieuwe-roman-op-eigen-familiegeschiedenis>

- In **Ravensbrück, geschiedenis van het concentratiekamp voor vrouwen** beschrijft de Britse journaliste Sarah Helm "de hoofdstad van misdaden tegen vrouwen", zoals Auschwitz die tegen de joden is. Sarah Helm raakte er in geïnteresseerd toen ze aan het schrijven was over de Britse Special Operations Executive (SOE), waarvan een aantal vrouwen waren vermoord in Ravensbrück. Haar doel werd om zoveel mogelijk te weten te komen over wat er precies gebeurd was. Het is een enorm onderzoek in archieven, met interviews en ooggetuigenverslagen geworden. Al begin 1938 startte Himmler met het plannen van dit concentratiekamp voor 'afwijkende' vrouwen, het enige in Nazi-Duitsland. Het is Sarah Helm niet duidelijk geworden wat de precieze reden is geweest om een exclusief vrouwenkamp te maken. De Engelse titel van het boek luidt overigens **If this is a woman**.

Goed artikel over dit boek uit the

Guardian: <http://www.theguardian.com/books/2015/apr/01/if-this-woman-ravensbruck-hitler-camp-sarah-helm-review>

In het kort 2 titels:

✘- **Vallende vorst** van Desanne van Brederode over drie mannen die elkaar niet kennen, veelal toeschouwers van het leven zijn, en plotseling vanuit betrokkenheid een daad stellen. Wat volgt is het bloot leggen van wat er kan gebeuren wanneer levens openscheuren en onderliggende drijfveren, dromen en angsten naar boven komen.

- **F Harmsen ten Beek. Stoeten Ritseldingen**. Een verrassend en rijk geïllustreerd schrijversprentenboek waarin uitgebreid aandacht wordt besteed aan het beeldende werk van dichter Fritzi ten Harmsen van der Beek, (zie boven). Ze versierde alles om haar heen.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten

✘- Op dinsdagavond 6 oktober wordt in het Utrechtse literatuurhuis de documentaire **Hey, Boo: Harper Lee and 'To Kill a Mockingbird'** (2010) vertoond. Het boek, vertaald als *Spaar de spotvogel*, is al ruim 50 jaar geleden verschenen, het is in 1962 verfilmd en het wordt nog steeds erg gewaardeerd. In Amerika is het misschien wel de meest invloedrijke roman van de 20e eeuw. Recent is de belangstelling voor Harper Lee weer toegenomen, nu haar eerdere manuscript *Go Set a Watchman* opgedoken is en met toestemming voor het eerst gepubliceerd. In de documentaire wordt in gesprek met allerlei mensen rondom Harper Lee, die zelf nooit interviews gaf, de geschiedenis van haar en haar roman opgespoord. Meer info: <http://www.hetliteratuurhuis.nl/agenda/715/>

- Vanaf nu tot eind januari is in het Museum Catharijneconvent de tentoonstelling te zien **De heksen van Bruegel** over hoe ons heksbeeld is bedacht door kunstenaars in de Nederlanden, met Pieter Bruegel de Oude als voorloper. Daarna volgen vele (bekende) Hollandse en Vlaamse schilders. De tentoonstelling wil ook laten zien hoe dit heksbeeld is ontstaan.

Allereerst hangt dat natuurlijk samen met de heksenvervolgingen, waarvan de eerste processen plaatsvonden rond 1430. Wat was de invloed en wat waren de gevolgen van andersdenkenden in de Middeleeuwse samenleving. In de heks werd een collectieve zondebok gevonden. Naast de tentoonstelling zijn er allerlei lezingen, colleges en bijzondere rondleidingen.

Meer info: <https://www.catharijneconvent.nl>

- Hierbij aansluitend houdt Manon Uphoff op zondagmiddag 25 oktober een lezing in de reeks *Van sprookjesheks tot natuurreligie*. Zij zal n.a.v. haar essay *De blauwe muze* een aantal heksbeelden met elkaar verbinden, van de Salem Witches tot de schilderijen van Goya en de Antichrist van Lars von Trier. Vanuit haar persoonlijke invalshoek vertelt Manon Uphoff wat haar opvalt aan het beeld dat uit deze kunstuitingen naar voren komt.

Meer info: <http://www.hetliteratuurhuis.nl/agenda/734/>

- Op woensdagavond 28 oktober leest Anna Enquist voor uit haar vorig jaar uitgebrachte thriller-roman **Kwartet**. Dit wordt gecombineerd met een optreden van het Dudok kwartet, dat in 2013 met de hoogste onderscheidingen afstudeerde aan de Nederlands Strijkkwartet Academie. Het verhaal van *Kwartet* speelt zich af rond de 4 leden van een strijkkwartet, allemaal op hun eigen manier beschadigd door het leven. Het samen muziek maken helpt hen om er mee om te gaan. Rondom hen spelen allerlei misdaden, herkenbare aspecten van onze huidige samenleving waarmee ze zich uiteen moeten zetten. Ze worden tijdens een repetitie zelfs geconfronteerd met grof geweld.

Meer info: <http://www.slaa.nl/events/anna-enquist-en-het-dudok-kwartet/>

- In museum de Fundatie in Zwolle is een tentoonstelling te zien van een Duitse fotografe **Barbara Klemm, Tussen Willy Brandt en Andy Warhol**. Barbara Klemm (1939) werkte van 1959 tot 2004 als fotografe voor de Frankfurter Allgemeine Zeitung. In al die jaren heeft ze de geschiedenis op de voet kunnen volgen. Vandaar dat haar foto's gebeurtenissen van grote historische waarde tonen, cruciale beelden, keerpunten en voorbijgangers. Naast politieke gebeurtenissen en beelden van Duitsland heeft ze alledaagse taferelen en straatstenen uit alle delen van de wereld gemaakt, als ook portretten van kunstenaars, schrijvers en musici. Ze heeft haar vak, persfotografie als neutraal waarnemer, ontwikkeld tot kunstfotografie in zwart-wit.

Meer info: http://www.museumdefundatie.nl/685-Tentoonstelling_Barbara_Klemm_Zwolle.html

- Ook is tot eind november in hetzelfde museum het werk van een andere fotografe te zien, die op een heel andere manier door haar lens heen beelden van de werkelijkheid gemaakt heeft. De tentoonstelling heeft de titel meegekregen **Ellen**

Auerbach-Berlijn*Tel Aviv*New York. Een fotografische wereldreis. Die andere fotografe, Barbara Klemm, heeft het werk van Ellen Auerbach (1906-2003) herontdekt en er sterk aan bijgedragen dat haar kunst tegenwoordig weer verdiende aandacht krijgt. Deze tentoonstelling is een retrospectief van de Joodse fotografe die heel diverse interesses had en een bijzondere fotografische blik. Ze noemde zichzelf wereldburger en verhuisde in 1933 vanuit Duitsland/Berlijn via Palestina uiteindelijk naar Amerika.

Meer info: http://www.museumdefundatie.nl/686-Tentoonstelling_Ellen_Auerbach_Zwolle.html

- Nog meer foto's, maar weer hele andere. In het Fotomuseum in Den Haag is een overzichtstentoonstelling te zien van het werk van de Nederlandse fotografe **Hellen van Meene**, die al 20 jaar tot de internationale top behoort. Ze maakt portretten, veelal van pubermeisjes 'op straat', in de omgeving waar ze woont. Een omgeving die ze regelmatig bewust gebruikt als achtergrond. Met haar opvallend eigen 'handschrift' laat ze beelden zien van jonge meisjes in hun ontwikkeling naar volwassenheid. Het zijn vaak tijdloze en wat geheimzinnige beelden, waarbij ze alleen natuurlijk licht gebruikt. Door hoe ze dat gebruikt wordt ze nogal een vergeleken met oude meesters in de schilderkunst.

Meer info: <http://www.fotomuseumdenhaag.nl/tentoonstellingen/hellen-van-meene>

Bibliotheek-nieuws

Het catalogiseren op de vrijdag krijgt toch nog een vervolg, m.n. om de mogelijkheid tot zoeken via trefwoorden te verruimen en boekafbeeldingen aan te vullen. Dat betekent dat de bibliotheek voorlopig regelmatig op vrijdagmiddag open zal zijn. Voor de meest recente informatie hierover de kalender op onze website: <http://vrouwenbibliotheek.nl/kalender/>

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Het huis aan de Sont van Dolores Thijs, *Wachtkamers* van Saskia Stehouwers, *Dagen van verlaten* van Elena Ferrante, *Doodwater* van Sofie Verdoodt, *Liefde kent veertig regels* van Elif Shafak, *Lolita lezen in Teheran* van Azar Nafisi, *Liefdesgeschiedenissen* van Julia Kristeva, *Duitse wortels* van Laura Starink, *Leef!* van Laura Maaskant

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/09/24/een-beetje-opstandigheid-door-patricia-faasse/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/09/25/niets-weerstaat-de-nacht-door-delphine-de-vigan/>

De leenbijdrage voor 2015 is opnieuw vastgesteld op € 25,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag

over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van Stichting Es Scent o.v.v. naam en 'leenbijdrage 2015'. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek. Vanaf juli betaal je voor de rest van het jaar € 12,50.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 27 september 2015

Fritzi Harmsen van Beek in Letterkundig Museum

Op 23 september opent in het Letterkundig Museum in Den Haag een bescheiden tentoonstelling over **Fritzi ten Harmsen van der Beek** (1927-2009), zoals ze voluit heette.

Aanleiding is het verschijnen van een 'schrijversprentenboek' **'Stoeten ritseldingen'** waarin uitgebreid aandacht besteed wordt aan haar beeldende werk. Het is een verrassend en rijk geïllustreerd boek, waarin aan de hand van unieke documenten, foto's en archiefmateriaal alle beeldende talenten van deze veelzijdige, eigenzinnige kunstenares samen komen.

F Harmsen van Beek (zoals ze zichzelf noemde) was vooral bekend als dichteres. Sommigen noemen haar bij de beste dichters van het begin van de 20e eeuw. In 2012 is haar verzamelde literaire werk uitgebracht onder de titel *'In goed en kwaad'*.

Maar als dochter van twee bekende illustratoren was ze eigenlijk eerder beeldend dan schrijvend kunstenares. Ze begon met tekenen en bezocht de Rijksnormaalschool voor Tekenonderwijs en de Rijksacademie voor Beeldende Kunsten in Amsterdam, die ze beide niet afmaakte. Het dichten kwam later en daar hield ze ook eerder mee op.

Naast wat ze als kunstenares deed was ze vooral ook bekend als kleurrijke vrouw die in 1954 het landgoed *Jagtlust* kraakte dat uitgroeide tot een kunstenaarskolonie. Het was er een zoete inval, met vrije seks en een heel ongebonden bestaan. Ze trouwde er met Remco Campert (haar 2e huwelijk), die ze ontmoet had op het boekenbal. Nadat ze Amsterdamse gemeenteraad besloten had dat *Jagtlust* verkocht zou worden en leeg moest, heeft ze zich terug getrokken op het Groningse platteland waar ze de rest van haar leven is gebleven.

Annejet van der Zijl publiceerde in 1998 een geruchtmakende reconstructie over het leven op Jagtlust.

Maaïke Meijer is bezig met een biografie.

Tijdens de feestelijke opening van de tentoonstelling op woensdag 23 september is om 17u een lezing gewijd aan de schrijfster en de kunstenares. **Maaïke Meijer** en **Joost Kircz**, samenstellers van het Schrijversprentenboek, zullen er spreken. Zij schetsen, aan de hand van veelzijdig archiefmateriaal, een portret van Fritzi Harmsen van Beek. Daarnaast

draagt Anne Becking gedichten van haar voor.

Meer info:

over de tentoonstelling en de opening:

<http://www.letterkundigmuseum.nl/actueel/f-harmsen-van-beek->

over Fritzi Harmsen van Beek zelf:

<http://resources.huygens.knaw.nl/vrouwenlexicon/lemmata/data/frederiketenHarmsenvanderbeek>